

Ovaj broj časopisa je posvećen simpoziju „Aktualni problemi ihtiologije i ribarstva”

Naučni i stručni radovi

Simpozij „Aktualni problemi ihtiologije i ribarstva” i V godišnja skupština Jugoslavenskog ihtiološkog društva

Plitvice, 13 — 15. X 1980.

U organizaciji Jugoslavenskog ihtiološkog društva pri Uniji bioloških naučnih društava Jugoslavije, održan je trodnevni Simpozij o aktualnim problemima ihtiologije i ribarstva na Plitvicama. Dobro i brižljivo izvršene prethodne pripreme organizacijskog odbora omogućile su vrlo uspješno održavanje ovog skupa.

Domaćin Simpozija bilo je »Sljemeniba« — R.O. za proizvodnju ribe — Zagreb, koje je preko svojih predstavnika druga direktora Ljubomira Šijaka i drugarice Lovorke Jakopović pridonijelo boljoj organizaciji rada Simpozija, a osobito su zaslužni za organizaciju stručne ekscurzije.

Pokrovitelj Simpozija bio je Nacionalni park Plitvičkih jezera, Plitvice, koji je za rad ovog skupa pokazao veliko razumijevanje, te su njihova dva predstavnika stalno prisustvovala i sudjelovala aktivno u radu nekih sekcija.

Simpoziju je prisustvovalo oko 130 ribarskih stručnjaka i ihtiologa, te stručnjaka ostalih raznih profila, koji su sa velikim zanimanjem sudjelovali u radu. Sudionici su bili iz svih naših republika i pokrajina, predstavnici morskog i slatkovodnog ribarstva, kako iz raznih privrednih organizacija, tako i iz raznih fakulteta i instituta. Od pozvanih gostiju predstavnika društveno-političkih organizacija, komora i vlasti zastupljen je bio samo Komitet za poljoprivredu SRH. Inž. Kazimir Štiglic pomoćnik predsjednika Komiteta prisustvovao je završnoj sjednici Simpozija. Ispričao je nedolazak predsjednika Komiteta koji je u posljednji čas bio spriječen da prisustvuje otvaranju Simpozija.

Simpozij je započet u vrlo ugodnom i neobičnom ambijentu, prikazivanjem filma »Četiri godišnja doba

Plitvičkih jezera« sa lijepim pejzažima, bez govora i teksta.

Nakon završetka ovog filma Simpozij je otvorio predsjednik organizacijskog odbora prof. dr. Tihomir Vuković. Pozdravio je sve prisutne i sa žaljenjem iznio da je održavanje ovog skupa bez našeg maršala Josipa Broza Tita, koji je imao veliko razumijevanje za morsko i slatkovodno ribarstvo kao i ribarsku nauku. Minutom šutnje odata je posljednja počast preminulom Predsjedniku.

Potpredsjednik JID-a inž. Cvjetan Bojčić pozdravio je skup u ime Društva i predsjednika akademika prof. dr. Ive Tomašeca, koji iz opravdanih razloga nije mogao prisustvovati, te je izrazio najbolje želje za uspješan i plodonosan rad na Simpoziju i Skupštini.

U ime pokrovitelja Simpozij je pozdravio inž. Josip Movčan, dok je kao domaćin skup pozdravio Ljubomir Šijak. Od Poljoprivrednog fakulteta Skopje skup je pozdravio prof. Kiro Apostolski. Predsjednik Unije bioloških naučnih društava Jugoslavije prof. dr. Đurđe Jelinić preko telegrama uputio je Simpoziju pozdrave i poželio uspjeh u radu.

Programom predviđeni rad se provodio kroz plenarnu sekciju, te kroz ostalih 5 sekcija. Od prijavljena 64 referata, čiji sadržaj je tiskan u zasebnoj knjižici, koju je dobio svaki sudionik, održano je ukupno 57 referata.

Plenarni referati su prezentirali najaktualniju problematiku iz pojedinih sekcija. Predsjedavajući ove sekcije bio je prof. dr. T. Vuković i prof. K. Apostolski. Održano je ukupno 7 referata i to: C. Bojčić »Programiranje razvoja slatkovodnog ribarstva«; T. Vuković,

N. Guzina, A. Sofradžija »Neki problemi razvoja fundamentalnih ihtioloških istraživanja«; K. Tamhina »Propisi o zaštiti i unapređenju slatkovodnog ribarstva«; I. Jardas »Prilog poznavanju utjecaja intenzivne eksploatacije na riblja naselja obalnog mora«; N. Fijan »Suvremena zaštita zdravlja riba«; Đ. Kosorić, T. Vuković, N. Guzina »Problemi iskorišćavanja kraških vodenih akumulacija za razvoj ribarstva«; D. Nedić, B. Knežević, D. Kažić, T. Vuković, B. Ražnatović »Problemi racionalnog iskorišćavanja ribljih resursa Skadarskog jezera«.

Poslije iznesenih referata razvila se plodonosna rasprava, u kojoj su uzeli aktivno učešće mnogi eminentni ribarski stručnjaci, kao K. Tamhina, I. Jardas, Đ. Kosorić, D. Nedić, J. Cetinić i drugi. Njihovi prijedlozi su sastavni dio zaključaka ovog skupa.

U sekciji **Fundamentalna ihtiološka istraživanja** sa predsjedavajućim J. Vovk i H. Kekić održano je ukupno 12 referata iz raznih područja kao citologije, biokemije, fiziologije, biosistematike i drugih.

Sekcija **Ihtiološka istraživanja otvorenih voda** bila je najbrojnija sa 15 održanih referata. Predsjedavajući ove sekcije bili su Đ. Kosorić i N. Petrovski, te V. Pujin i D. Nedić. Područje ove sekcije bilo je istraživanje ihtiofaune u mnogim rijekama, jezerima i vodenim akumulacijama, te ishrana, tempo rasta, ihtiomasa i produkcija nekih važnijih ribljih vrsta.

Sekcija **Morsko ribarstvo** bila je zastupljena sa malim brojem referata. Održano je ukupno 5 referata iz područja zaštite demersalnih resursa Jadrana, abundancije i uzgoja nekih vrsta riba, procjene kapaciteta školjkaša, te rasta i preživljavanja ličinki školjaka. Predsjedavajući ove sekcije su J. Stjepčević i I. Jardas.

Uzgoj riba u slatkim vodama je sekcija sa predsjedavajućim Đ. Drecunom i M. Turkom. Održano je ukupno 10 referata iz uzgoja mladunaca lipljena i šarana, zatim uzgoja kalifornijske pastrve, šarana, koregonida, lososa, te iz područja toksičnosti modrozelenih alga i postanku, te djelovanju mulja na proizvodnju u šaranskim ribnjacima.

U sekciji **Bolesti riba** predsjedavali su D. Kažić i Z. Petrinec. Izneseno je ukupno 8 referata iz područja neoplazije, helmintofaune, furunkuloze, parasitofaune, papilomatoze i virusa u raznih vrsta riba.

Rad na Simpoziju bio je vrlo intenzivan, do podne i poslije podne, a nažalost zbog obilja referata i kratkoće vremena morale su se istovremeno održavati po dvije sekcije, te su neki sudionici upravo tome i prigovorili.

Stručna ekskurzija autobusima na pastrvsko Ribogojilište Gacka u Sincu, te na izvor rijeke Gacke je vrlo uspješna. Uz upoznavanje sa uspješnom proizvodnjom i problemima na novoizgrađenom pastrvskom objektu, te uz obilazak lijepo i vrlo zanimljive za sportski ribolov rijeke Gacke, te demonstraciju elektro-ribolova pastrva u rijeci Gacka, ekskurzija je imala i svoj epilog u hotelu »Gacka«. Degustacija raznih ribljih vrsta, koju je priredio domaćin Simpozija bila je najsusretnija. Na kraju pri povratku u autobusima je bilo jako veselo. Dr Đorđe Drecun je bio »u formi i glavni«.

Iste večeri održana je zajednička večera svih sudionika. Bio je zanimljiv i detaljan »izvještaj o radu« u proteklom mandatnom periodu, koji je u stihu pogodio neke članove JID-a. Dr Drecun je i opet bio zadužen za dobro raspoloženje. Najhrabrijši su nastavili uz glazbu i ples.

Na kraju ovog vrlo uspješnog Simpozija održana je završna sjednica. Inž. Kazimir Štiglić svojom raspravom o stanju u morskom i slatkovodnom ribarstvu pridonio je formiranju zaključaka. Mnogi sudionici su uzeli aktivno učešće u diskusiji prijedloga zaključaka, tako da su zaključci donešeni, te tiskani u cijelosti u ovom broju. Ovi korisni zaključci namijenjeni su samim sudionicima, našoj široj javnosti i društvenoj zajednici, da se sprovedu u život. Koliko ćemo uspjeti ovisi među ostalim i o našoj inicijativi i aktivnosti.

Za vrijeme Simpozija održan je sastanak Upravnog i Nadzornog odbora JID-a i redovna skupština.

V redovnu godišnju skupštinu Jugoslavenskog ihtiološkog društva otvorio je i predsjedavao potpredsjednik inž. Cvjetan Bojčić. Sa žaljenjem je konstatirao i ispričao neprisustvovanje predsjednika Društva akad. prof. dr I. Tomašca. Posljednja počast odata je minutom šutnje preminulim članovima Društva u proteklom razdoblju. Među njima se nalaze članovi koji su zaslužni za formiranje i postanak, te opstanak Društva. To su prvi predsjednik akad. prof. dr Tonko Šoljan, prvi tajnik prof. dr Maša Aganović i dojučerašnji potpredsjednik dr Đenko Morović. Ostali preminuli članovi su dr Jakov Rukavina, dr Slavko Pavlič, mr Karlo Merker i inž. Momčilo Lazić.

Nakon izbora zapisničara, ovjerovitelja i radnog predsjedništva prihvaćen je Dnevni red. Kako je izvještaj o radu upravnog i Nadzornog odbora u protekle tri godine od zadnje skupštine dostavljen u pismenoj formi svim sudionicima prišlo se raspravi. U razmatranju rada Društva aktivno su sudjelovali mnogi članovi JID-a, te je izvještaj odbora prihvaćen i date su smjernice za daljnji rad.

U skladu sa Statutom Unije, te postojećim finansijskim propisima izvršene su izmjene i dopune Statuta JID-a što je usvojeno. Funkciju dosadašnjeg Upravnog odbora preuzima Predsjedništvo, koje se sastoji iz 13 članova. Uvodi se predsjedavajući i zamjenik predsjedavajućeg sa jednogodišnjim mandatom, biranih iz članova Predsjedništva.

Birani su novi upravni organi JID-a. U **Predsjedništvo** JID-a izabrani su akad. prof. dr Tihomir Vuković, predsjedavajući; mr inž. Ilija Bunjevac, zamjenik predsjedavajućeg; mr Stjepan Mišetić, tajnik; mr Zlatko Homen, blagajnik; dr Avdo Sofradžija; dr Draga Janković, mr Branko Radujković; inž. Dejan Braletić; mr Boris Skalin; prof. dr Vlasta Pujin; dr Ivo Jardas, prof. Kiro Apostolski; inž. Nikola Petrovski.

Nadzorni odbor sačinjavaju prof. dr Boris Ržaničanin, dr Tamara Vučetić i inž. Cvjetan Bojčić.

U **Sud časti** izabrani su: akad. prof. dr Ivo Tomašec; Narcisa Guzina; dr Stjepan Julkić.

U **Redakcioni odbor** časopisa »Ichthyologia« izabrani su: dr Dobriša Habeković, urednik; dr Đorđe Drecun; inž. Đorđe Kosorić, dr Neška Snoj, dr Draga Janković,

prof. dr Boris Ržaničanin, prof. dr Tihomir Vuković, inž. Nikola Petrovski.

Tako je i ovaj peti po redu Simpozij o aktualnim problemima ihtiologije i ribarstva, te V Skupština Jugoslavenskog ihtiološkog društva s uspjehom završena.

Dr Dobrila Habeković

Zaključci simpozija

Sudionici Simpozija o aktualnim problemima ihtiologije i ribarstva, održanog u Plitvicama 13.—15. X 1980. godine u organizaciji Jugoslavenskog ihtiološkog društva, pri Uniji bioloških naučnih društava Jugoslavije, na temelju plenarnih referata i referata iz pojedinih sekcija, te rasprava i prijedloga, donose slijedeće

ZAKLJUČKE

1. Programiranje razvoja slatkovodnog ribarstva Jugoslavije ima veliku važnost. Ono treba da postane obveza i briga svih organizacija i ustanova slatkovodnog ribarstva. U izradi programa i planova razvoja nužno je da ribarska nauka preuzme daleko veću brigu i odgovornost.

U organizacijskom smislu svaka republika i pokrajina trebaju imati svoj srednjoročni plan razvoja od 1981—1985. Jugoslavenski plan bi bio zbir planova republika i pokrajina sa posebnim naglaskom na udarne pravce razvoja u jugoslavenskim razmjerima. Nosilac izrade ovog plana treba biti Grupacija slatkovodnog ribarstva pri Općem udruženju za poljoprivredu i prehrambenu industriju Jugoslavije uz punu suradnju Poslovne zajednice slatkovodnog ribarstva Jugoslavije.

2. Propisi o zaštiti i unapređenju slatkovodnog ribarstva Jugoslavije po pokrajinama i republikama iskazuju veliku šarolikost čak i pri rješavanju istih problema. Ribarske naučne ustanove pa i naše društvo trebali bi da se više angažiraju pri donošenju propisa o zaštiti i unapređenju razvoja, njihovom usklađivanju i izmjeni.

Nužno je hitno pokrenuti usklađivanje propisa među republikama i pokrajinama na graničnim vodama.

Jugoslavensko ihtiološko društvo treba inicirati akciju za izradu usklađenih propisa o naknadi štete ribarstvu u svim republikama i pokrajinama, s obzirom na sve učestalija zagađenja vodotoka, pomore ribe i nedozvoljen ribolov.

3. Učesnici Simpozija su suglasni da je akvakultura jedan od osnovnih pravaca razvoja našeg ribarstva, kako slatkovodnog tako i morskog, pa zato joj trebamo posvetiti najveću pažnju.

Nužno je pristupiti smjelijoj rekonstrukciji i modernizaciji šaranskih ribnjaka i uvođenju moderne tehnologije kao baze povećanja prirasta i proizvodnje, a pri tom objektima za uzgoj mlada dati prioritet.

Također treba inicirati modernizaciju pastrvskih ribnjaka, uvesti potpunu mehanizaciju i stabilizirati prinose.

Novi šaranske i pastrvske ribnjake graditi prema najnaprednijim naučnim dostignućima, a izradu programa i objekata povjeriti samo specijaliziranim ustanovama.

Inicirati izgradnju objekata akvakulture u vodenim akumulacijama, jezerima, na toplim izvorima i uz termoelektrane, uz punu suradnju sa vodoprivredom, elektroprivredom i turističkom privredom.

U razvoju akvakulture ostvariti punu povezanost i jedinstvo akcije akvakultura u slatkim vodama i na moru, jer su problemi isti ili slični.

4. Zbog stanja u morskome ribarstvu kao privrednoj djelatnosti mnoga značajna i aplikativna naučna dostignuća ne nalaze svoje pravo mjesto u proizvodnji i cilju njenog podizanja. U narednom periodu treba naći načina za tješnju suradnju nauke i privrede. Posebno se to odnosi na primjenu naučnih dostignuća u oblasti umjetnog uzgoja morskih organizama — marikulturi, koji bez ove suradnje nema perspektive.

5. Bolesti riba imaju značajnu ulogu u proizvodnji, te bi u buduću povezanost prakse i nauke trebala biti još čvršća, uz veću suradnju i povezanost među naučnim ustanovama.

6. Fundamentalna ihtiološka istraživanja se razvijaju u svim naučno-istraživačkim centrima u Jugoslaviji. Na polju citoloških (karioloških), biokemijskih, fizioloških, ekoloških, morfoloških, biosistematskih i drugih istraživanja riba naše zemlje postignuti su zapaženi rezultati. Neophodno je, da se daljem razvoju ovih istraživanja posveti puna pažnja, u čemu treba ostvarivati punu međuinstitutsku, međurepubličku i međunarodnu suradnju.

7. U razvoju fundamentalnih istraživanja je u izvjesnoj mjeri izražena nedovoljna usklađenost i povezanost sa najvažnijim problemima ribarstva. Iako poboljšanje takve situacije doprinose naučni skupovi koje organizira JID, potrebno je da ono ((JID) permanentno vodi brigu o ovim pitanjima i putem svojih organa, u suradnji sa poslovnim zajednicama slatkovodnog i morskome ribarstva, te svim drugim zainteresiranim faktorima, na odgovarajuće načine sve više usmjerava fundamentalna istraživanja na probleme razvoja ribarske prakse i proizvodnje.

8. Proučavanju faune slatkovodnih riba naše zemlje kao i faune riba Jadranskog mora u narednom periodu treba posvetiti više pažnje. U suradnji sa naučno-istraživačkim organizacijama i prirodničkim muzejima treba osigurati koordinaciju u prikupljanju podataka kolekcioniranju materijala. JID će podržavati publiciranje završenih faunističkih radova i monografija.

9. S obzirom na veliku raznovrsnost naše slatkovodne ihtiofaune treba više pažnje posvetiti biosistematskim proučavanjima, u prvom redu salmonida i ciprida. Ova potreba se ističe utoliko više što sistematski status niza vrsta još uvijek nije dovoljno proučen. Bez takvih saznanja nije moguće koristiti mnoge vrste riba naših slatkih voda kao genetičke resurse.

10. Pod utjecajem antropogenog faktora egzistencija niza ribljih vrsta u novije vrijeme je ozbiljno ugrožena: JID treba da posveti punu pažnju zaštiti tih vrsta. JID će biti inicijator i organizator izrade »Crvene knjige« u koju će se uvrstiti sve ugrožene vrste riba i ukazati na moguće načine zaštite od biološkog istrebljenja.

11. Posebnu pažnju valja posvetiti istraživanju vodenih ekosistema odnosno strukturi i dinamici ribljih populacija koje su pod stalnim djelovanjem antropogenih utjecaja. JID će na odgovarajuće načine utjecati, da se u našoj zemlji ostvaruje racionalna eksploatacija ribljih populacija, u prvom redu na bazi odgovarajućih naučnih studija — gospodarskih ribarskih osnova.

12. Problem introdukcije novih vrsta riba u naše vodene sisteme postaje sve izraženiji, zbog nedovoljne naučne zasnovanosti unošenja ribljih vrsta u područja gdje ih ranije nije bilo. Prenošenje vrsta iz jednog sliva u drugi može također prouzrokovati velike štete, ukoliko je vrsta koja se unosi nova za taj sliv ili područje. JID će se na odgovarajuće načine boriti protiv takve loše prakse.

13. U vezi sa sve većom ugroženošću ribljih populacija neophodno je posvetiti punu pažnju očuvanju brojnosti odnosno poribljavanju. S tim u vezi se ističe nužnost razrade tehnologije uzgoja mlada niza ribljih vrsta, koje se do sada nisu umjetno uzgajale. Pri izgradnji brana bez riblje staze treba insistirati na osiguravanju odgovarajućeg poribljavanja i podizanju uzgojnih objekata.

14. Predsjedništvo JID-a treba u svom mandatnom periodu da posveti posebnu pažnju organizacijskom jačanju Društva. Treba nastojati da se sve više i ravnomjernije u rad Društva uključuju stručnjaci iz oblasti ihtiologije i ribarstva, iz svih republika i pokrajina. Shodno potrebama i mogućnostima Predsjedništvo će organizirati savjetovanja i naučne skupove. Organizacija međunarodnog simpozijuma »Problemi hibridizacije riba« (1981) i adekvatno učešće i predstavljanje naše nauke na IV Evropskom ihtiološkom kongresu u Hamburgu 1982. godine predstavljaju prioritetne zadatke.

U Plitvicama, 15. listopada 1980.

Sudionici Simpozija »Aktualni problemi ihtiologije i ribarstva«